

נעורים במזרח הפרוע

כ שכולו מבהיק בלובן החל בחליפתו וכלה בשפמו וזקנקנו. ארזו השבוע אברהם שפירא (85) את חפציו התכונן לנסיעה הגדולה לאמריקה. לשם הזמן על ידי העתון היידישאי "מורגן ז'ורנל" כדי לפרסם את זכרונותיו. למרות הטר-

כ שאני נפגש עם נשיא המדינה, מר יצחק בן-צבי אוהב הוא לשאול אותי אודות אדם מופלא אחד, שלא זכיתי להכירו, ורק את שמעו שמעתי. יוסף אבירדהוד היה בדואי מבגדאד, לבושו היה לבוש המדבר, חרב חדה היתה צמודה לירכו ושני סבגים (אקדחים) בהגורתו.
באחד הימים נגנבה מיוסוף סוסתו האצילה. יצא האיש לחפש את הסוסה ולא חזר לביתו. במשך חודשים חצה מדבריות והרים עד אשר הגיע לדמשק, מקום שם מצא את סוסו. תו היקרה, הורה יוסף לאלוהים ואמר לעצמו: "כיוון שהגעתי עד לדמשק, אקמוץ ואעשה ביקור קצר בעיר הקודש ירושלים."

מאת אברהם שפירא

כשהצלחתי להתחמק מהם, ירו אחרי בי אבק-שריפה, והאש שפגעה בי החלה להדליק את בגדי. רצתי עד גבול המושבה כשכולי עולה בלהבות. עמדו שני המחנות והתקוטטו ביניהם. מבין היהודים היה רק לאדם אחד נשק, לרי יהודה ראבי. הוא הוציא את אקדחו ואמר: "לירות בערבים!" אבל האקדח לא פעל ונשמט מידו. ברגע שהתכופף להריץ מו, קיבל נבוט בראש ומת במקום.

נצחון עז השייך

ב ין איכרי פתח-תקוה ובין הערבים ה' שכנים היו פרוצות קטנות לעיתים תכור פות. האדמה היתה טובה. היו שם אבטיחים כה גדולים שלאחר שאכלת חצי אבטיח במשך שבוע שלם, היית יכול להשתמש בקליפתה

בעבר-הירדן נתקבל שפירא (עומד במרכז) בזרועות פתוחות על-ידי השר חוסיין טראונה ראשה, שהיה מקורב לאמיר עבדאללה. ראשון מימין: עקיבא לברכט, איש פתח-תקוה.

שייך ערבי לו, ואמרו: "הנה באו יהודים לגור בשכנותנו, גש תראה מה צורה להם." הבדואי-יהודי, יוסף אבירדהוד, התרשם מאחיו עד כדי כך, שנזר נזר לשמור אצלם שנה אחת, חנים אין כסף. כעבור שנה אחת בדיוק נעלם יוסף אבירדהוד כלעומת שבא, ושמו נשאר כאגדה על ראשון השומרים היהודים בארץ.

***

איך ניצדתי ממוות

ב מקום שמתמשך היום רחוב רוט שילד בפתח-תקוה, הותרע לפני שבעים שנה שדות התבואה של איכרי המושבה. מדי פעם בפעם היו הבדואים עולים על השדות ומשחיתים את הקמה.
חזרתי פעם על גבי חמור, מביקור תנחור מים אצל הורי ביהודיה, ומצאתי את המושב בה צמחה גדולה. תפסתי מקל והחילתי לרוץ יחד עם כל הנשים והילדים. רצתי עד המקום שם שוכנת עכשיו קרית-מטלון, שם היו אהליהם השחורים של הבדואים.

הייתי אז בן 14, אבל לא הססתי והתחלתי להרביץ על ימין ועל שמאל, עד שנשבר הר מקל. עד שתפסתי מקל אחר, התגברו הערבים על היהודים, שהתחילו לברוח לעבר ה' מושבה. מצאתי את עצמי פתאום מוקף מרח' חים שעמדו לרצחתי בנבוטים.

פתאום נשכח עלי ערבי זקן, סולימן אבו-שטיה שמו, כיסני כעביה וצעק לעבר ההמון: "איך אינכם מתביישים להרוג את הילד הזה, תהרגו קודם אותי!"

גדיה שפקדה אותו לאחרונה. עת ניספה נכדו. טייס-קרב אמיר שפירא (21), לא הורגש הדיכאון ביישי כחול-העיניים וזקוף-הקומה. תוך כדי נשיפת עשן מק-טרות. אוהב אברהם שפירא גם כיום להעלות זכרונות מתקופת הזוהר שלו.

שבועד רגע יקרעני כדג, מיד התרוממתי והכי רוחי בקול גדול על נצחוני.

***

תשע פרות ברמדאן

ל חילותי את דרכי כשומר אצל הברון. השמירה היתה באחריות, כל מה שהיה נגנב ולא היה מוחזר, היה נגרע ממשכורת. הרוחחתי אז שלושה נפוליאונים. ארבע-עשרה שנה כלכלתי במשכורת זאת אשה וילדים ועוד היה נשאר לי נפוליאון בכיס. אכלנו לחם שחור וזיתים, ופעם בשבוע בשר.

מעולם לא גרעו ממשכורת, כי תמיד גיי ליתי את הגנבים. הפרינציפ שלי היה — דין מעה כדין מאה. הייתי מחפש אחר הגנבים שבועות וחודשים, הגעתי לכפרים ערביים והם ידעו שאיני חותרן. נכון שלא נגעתי אף פעם באיש לרעה, אבל מעולם לא ויתרתי על כבוד יהודי ועל רכוש יהודי. זהו הפרינציפ שלי. עם השכנים הערבים התקשרתי בידי דות, והם היו מביאים לפני את כל צרותיהם ומשפטיהם.

פעם באו אלי כמה בדואים שכנים וביקשו ממני להטצרף אליהם בחיפוש אחר תשע פרות ועגל לכן אחד שנגנבו מהם. יצאנו ביום ראשון בביקר והתחלנו לחפש ולשאול בכל המושבות והכפרים. היה אז חודש רמדאן וב' משך שלושה ימים לא אכלנו כלום, רק מה שהיינו טועמים בלילות אצל הערבים. היינו מגלים את עקבות הפרות ומאבדים אותם חליפות.

לאחר שהיינו כבר עייפים עד מאד מרכיבה של שלושה ימים, ולאחר שסוסה אחת כבר נפלה ומתה, הגענו עם ערב לכפר חרס שב' הרי חברון. גיבל חליל (הרי חברון) היו ידועים כמקום מחבוא לשודדים ורוצחים.

הכפר חרס שוכן על אם הדרך, ומשני צידיו מתרוממים צוקי הרים גבוהים, ושם הרבה כרמי ענבים עם גדרות אבנים. כשהגענו לשם כבר היו כל בני הכפר יושבים במזבלה ואוכלים ארוחתם. שם גילינו את השודדים. כשראנו הפושעים התחילו לצעוק ולברוח.

גתתי פקודה לירות בהם ובצעמי שלפתי רובה ויריתי באויר. אחד הגנבים נפגע ונפל, לא הספקנו לראות אם הוא מת או לא וכל הכפר כבר התאסף סביבנו. מיהרנו לברוח במעבר הצר והשארנו את הפרות בכפר. הערבים חסמו לנו את הדרך ורדפו אחרינו, והערבים בהרי חברון רצים יותר מהר מסו' סיפ. לאחר שעה נשאר רק אחד אחרינו.

צעק האיש: "מי אתם?"
"לא באנו להתחתן אתך, ואנו מהמקום משם נגנבו המרות!" צעקתי. אתם תשלמו בעד כל פרה בראש אדם. לא תגיעו ליפס עד אשר תחזירו את הפרות!"

לאחר ארבע ימי נדודים חזרתי הביתה, בי פעם הראשונה בידים ריקות. "מילא", אמרתי,

תרבוש, מגלב, חותלות — כך הופיע שפירא בקבלת הפנים לנציב הבריטי, סמואל.

"לא כל יום פורים."

לא עבר שבוע ושייך אברקישק בא אלי ובידו מכתב מהמוכתר של הכפר חרס: "לו ידענו מי אתם ומי הם השודדים, היינו גות' גים לכם יד. בואו ותקבלו את הפרות!"

***

זוירים שר עבדאללה

ב שנת 1930 כינס חגי' אמין אל חוסייני, המופתי של ירושלים, כינוס כל-מוסלמי במסגד עומר, כדי להשיג את תמיכת העולם המוסלמי בכנופיות הפלשתיניות. בין המוזמ' גים היו שני זוירים של האמיר עבדאללה. השניים, שונאי הציוניות, רצו לראותני. הבאתים לת"א לקיוני, אכלנו ארוחת ערב עם מאיר דיזנגוף ואז שכנעתי אותם להיפגש עם חיים ארלוזורוב, שהיה אז מזכיר המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. באותה פג' שה השתתף גם אחד המזכירים, מר משה שרתוק.

המקצוע * טבע הערבים

ל א למדתי אף פעם בבית-ספר. הורי ארצה מרוסיה כשהייתי עוד ילד קטן. גם בארץ לא יכולתי ללמוד — עבדתי עם אבי ואחי בשדה, הייתי רץ אחרי העגלות. אבל החיים היו לי בית-ספר טוב, ומהם למדתי מקצוע חשוב מאד: טבע הערבים. הערבים לא יגעו באדם לרעה כל זמן שהם רואים כי הוא חזק. ארבעים שנה הסתובבתי ביניהם והם לא העיזו לגעת בי, כי היה לי נשק ואף פעם לא השתמשתי בו. כדי לרכוש את הערבי כידידי יש להבין את נפשו.

* בית-קפה שעמד על עמודים כשחלוק מעל למי הים, מול המקום בו עומד כיום בנין הכנסת.

אחרי הפרעות של שנת 1921 השתתף אברהם שפירא (שלישי מימין, במעיל לבן) בסולחה רשמית בין איכרי פתח-תקוה וערביי אברקישק. שני הצדדים נערכו על סוסיהם בחרובי-החול של פתח-חיה בין ערביי הסביבה, שהכירוהו בשם הערבי "שייך אברהם מיכה".